Tečaj XV. **NOVICE** List 42.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 27. maja 1857.

Kmetijstvo v našem cesarstvu.

Govor gosp. c. k. ministerskega svetovavca viteza K. Kleyle-ta v 1. velikem zboru na Dunaji 9. dan t. m.

(Dalje.)

Druga versta avstrijanskih dežel, namreč jutrove dežele (Ogersko, Banat, Horvaško, Slavonsko in Erdeljsko) se razločujejo v tem od planinskih, da v unih je žito poglavitni pridélk. Od 47 milijonov oralov rodovitne zemlje, ki jo nahajamo v teh deželah, je komaj 15 mil. oralov gojzda in nekoliko čez 7 mil. oralov spašnikov. Veliko spašnikov bi se dalo v njive predelati, ako bi delavcov ne manjkalo. Že sedaj pridelajo v teh deželah vsako leto blizo 105 milijonov vagánov žita, in to je skor polovica vsega, kar se ga pridela v vsem našem cesarstvu, čigar pridelk se šteje na 260 mil. vagánov. Ker je ravno v najrodovitniših krajih malo ljudí, gré tega žita veliko v planinske dežele in posebno na Dunaj. Obširni spašniki redijo obilo živine; vprežena živina se prodaja v vse sosedne dežele, v planinske dežele pa gré dokaj klavne. Volne, čeravno so začeli spašnike vsako leto bolj razdeljevati, nastrižejo vendar še kakih 260.000 centov leto in dan. Imenitna je v teh deželah svinska reja. Ogerskih in horvaških svinj se nahaja v vseh sosednih deželah; pitani prešiči grejo posebno v planinske dežele. Ogersko vino in ogerski tobak sta znana celemu svetu; vina pridelajo v teh jutrovih deželah leto in dan blizo 30 mil. veder, tobaka čez 600.000 centov.

Če bi že druge zveze ne bilo med jutrovimi in drugimi deželami našega cesarstva, že kmetijstvo bi jih vezalo skupaj.

Severni kraji, to je, tretja versta avstrijanskih dežel, imajo le malo zemlje, ki je sposobna vinoreji. Merzlo podnebje je tega krivo. Marska dežela, ki se še šteje k podonavski okolici, ima velike plodne ravnine. Česko je večidel gorato, v Galicii pa, ki se od visocih tatranskih gor vleče do velikih rek, je ravnin in gora na zbero. Mnogo žita sejejo v teh krajih, ki ga sami povžijejo. Ker je v teh deželah veliko ljudí, je treba, da zraven poljodelstva imajo olarij, žganjarij in sladkornic (cukrofabrik) obilo in da jih je vsako leto več. Kmetijstvo teh dežel obstaja posebno v korenstvu; krompir je njih poglavitni živež. V goratih krajih imajo se vé da tudi živine dokaj, ali borne ovce in majhne goveda dobivajo v gojzdu le pičlo klajo. Severni kraji imajo 26 milijonov oralov rodovitne zemlje; med temi je čez 16 mil. oralov njiv in senožet in manj kot 10 mil. gojzdov in pašnikov!

Severnim deželam nasproti je kmetijstvo v južnih. Čeravno je tudi tukaj na visokih gorah les in paša poglavitna stvar, vendar po gorkem soncu v goricah in na ravninah plenjajo vse drugačni bogati pridelki; obilo ljudstvo obdeluje polja tukaj kakor vertnarji verte. Le Dalmatinsko je zavolj skalnate zemlje za poljodelstvo malo pripravno; v ti majhni deželici je $1\frac{1}{4}$ mil. oralov spašnikov. Rodovitna zemlja južnih dežel se razprostira čez 9 mil. oralov, med kterimi je $1\frac{1}{2}$ mil. oralov gojzda, $2\frac{1}{2}$ mil. oralov spašnikov. V goricah je koruza poglavni sad, polje je zasajeno z murvami, od drevesa do drevesa se spenja terta. Poljodelci so seljaki (koloni), kteri polovico ali 2 tretjini tega, kar pridelajo, lastniku odrajtujejo. Po ravninah napeljujejo vodo in močijo polje. V Lombardíi teče po 51 velikih kanalih voda čez 730.000 oralov zemlje. Zimskih senožet se razširja čez 5000 oralov zemlje, ktere kosijo vsakih 60 ali 70 dni. Iz mesta Milana je kanal izpeljan, kteri s svojo gošavo moči senožeti, ki jih leto in dan devetkrat kosijo. Laško pšeno (rajž) in merva za molzno živino ste v namakanih krajih poglaviten pridelk velikih kmetij, ktere obdelujejo najeti dninarji. Iz mleka delajo sir. Z živinorejo se ne pečajo; če krava ni za molžo več, jo prodajo in namesto nje drugo kupijo v Švajci. Skor polovico tega, kar se v vsem cesarstvu sira naredí (2 mil. centov), ga naredijo sami milaneški in beneški kraji. Vina pridelajo okoli 7 mil. veder, svilnih mešičkov (kavalirjev ali kokonov) pa 447.000 centov; vse ostale avstrijanske dežele skupaj jih ne pridelajo čez 44.000 centov.

Da poznamo še bolje kmetijstvo našega cesarstva, naj povém še ceno pšenice in mesa in pa dnino (lon) v posameznih deželah, kakor je bila 1851.

Pšenica se je od 2 fl. 25 kr. vagán v Banatu podražila za več kot polovíco, namreč do 5 fl. 28 kr. v Tirolih. V jutrovih deželah in Bukovini je bila dober kup, v planinskih deželah draga, v doljni Avstrii, na Českem in Marskem srednje cene.

Cena mesa je za funt od $4\frac{3}{4}$ kr. v Galicii poskočila na trikrat dražji kup v Benetkah, kjer je funt mesa veljal 16 kr. V Dalmacii, Bukovini in jutrovih deželah je bila cena nizka, v nadvojvodini Avstrii, Tirolih in Lombardíi visoka, povsod drugod srednja.

Najnižja dnina (lon za delavce) je bila na Šlezkem 17 kr., najvišja v Banatu 45 kr.; nizka dnina je v severnih krajih, srednja v planinskih in na Beneškem, visoka v Lombardíi in jutrovih deželah.

Koliko so vsako leto vsi kmetijski pridelki našega cesarstva skupaj vredni? Če jih cenimo na 2500 milijonov goldinarjev, jih gotovo ne cenimo previsoko. Največ znašajo pridelki v Lombardíi (na Laškem), najmanj pa v Dalmacii; v Lombardíi pridelajo 6krat več kakor v Dalmacii. Veliko pridelajo (skor le eno tretjino manj kakor v Lombardíi) v nadvojvodini avstrijanski, na Českem, Marskem, Štajarskem, Tiroljskem in Beneškem.

Srednjo mero pridelkov (skor le polovico tega kar se prideluje v Lombardíi) imajo na Šlezkem, Horvaškem, Solnograškem, Krajnskem, Koroškem, v Banatu na Ogerskem, v vojaški Krajini. Pod polovico lombarških pridelkov pa stoje Istrija, Galicija, Bukovina in Erdeljsko.

(Dalje sledí.)

Za domače potrebe kaj.

(Po muhah ali kako drugač umazane vrata, oknice, okvirji ali rômi, stoli mize itd.), če so pobarvane s firnežem lanénega olja in vinskim cvetom ali cinkovo belino, se ne smejo kakor drugo lesovje umivati z mjilom (žajfo) ali lugom, ker mjilo in lug razjesta sčasoma barvo, pobarvano se ne sveti več kakor poprej in tudi ni

več tako gladko. Zatega voljo je salmijakovec (Salmiakgeist) veliko bolji; pa salmijakovec je sam na sebi prehud, zato se mora v vodi stanjšati in dvakrat več vode vzeti. V to salmijakovo vodo se pomoči goba, in z gobo se potem obriše umazana stvar.

Berite, kaj mazači znajo! *)

V G— na Gorenskem je imela 12. dan p. m. pri neki hiši precej rejena svinja vreči. Ko pa le delj časa nič ni bilo, začne gospodarja skerbeti, in ker si drugače pomagati ne vé, pošlje po mazača, kteri za najboljšega v tej okolici sloví. Se vé da hitro pride; al kmalo se pokaže, da ne bode nič opravil. Zdaj pokličejo berž iz bližnje vasi neko mazuljo, češ, da bo ona pravo zadela. Babúra hitro priteče, in na vrat na nos sežc po mladičih in vleče in terga na vso moč. „Oh! prirašeni so — zavpije — zdaj sem enega pretergala.“ Kmalo na to prikorači še tretji mojster-skaza in tudi on skuša svinji pomagati. Ker pa tudi nič ne opravi, poterdi, kar je mazulja rekla, namreč, da so mladi prirašeni. Preden je 24 ur preteklo, je uboga živinca poginila. Ko pride konjederec po-njo, mu gospodar naročí, naj natanko pregleda, kaj ji je bilo, da storiti ni mogla. Glejte, kako se prestraši, ko mu drugi dan konjederec pové, da je 7 mladih popolnoma prav ležalo in da vsi so bili zdravi, se vé, da pa drugi dan že mertvi, in da svinja le zato ni mogla storiti, ker so bili mazači vse raztergali po nji, namreč takrat, ko so menili, da mladiče tergajo! Lepa čast za mazače, pa škoda še večja za gospodarja. Kdaj se bodo vendar našim ljudém očí odperle, da bodo spoznali, da kdor se ne učí, tudi ne zná. Bog obvari, da bi komu privošil nesrečo, vendar pa rečem: kogar svarila in zgledi zmodriti ne morejo, naj ga le nesreča zmodrí! —kop.

Slovanske národne pesmi.

(Dalje in konec.)

V pesmih in pripovedkah se pripoveduje dokaj o močno ukoreninjenem praznoverji. Polne so pomembnih sanj, polne dobrega ali slabega pomena. Copernija nahaja se vsakoverstna in celo nekak fanatizem, ki je jutrovim deželam lasten. Zveza z drugim svetom pa se vendar nima tako za resnično in se ne veruje terdno, kakor je to pri nemških narodih. V ruskih pripovedkah le duhov zaslediti ni. V serbskih, českih in slovaških pesmih pa se večkrat bere, da mertvi iz groba govoré. Na Serbskem je vera v neke pošasti, ki se jim pravi vukodlak, vendar v pravih serbskih ali novogerških pesmih je le čisto malo takih pošast. Viditi je, da je prosto ljudstvo prezdrave pameti, da bi mu v pesmih take grozne ostudne in praznoverne prikazni dopadale.

Le ena serbska pesem je, v kteri se pripoveduje, da je mertvak nazaj prišel: „Jelica in njeni bratje“; ali še ta pesem je vsa razločna od škotskih ali nemških pesem, ki spominjajo prikazni ali duhove. Ravno to pesem imajo tudi nekoliko drugačno Novogerki, po kteri je pred ko ne tudi serbska ponarejena. Take stvarí so se izcimile le v glavah nemških narodov, ki so hoteli kerščanstvo in ostanjke od paganstva poravnati. Človek se tem čudnovitim groznim podobam le z nekako serčno tesnobo bliža, ker so vse nekakošno čudno skrivnostne, da jih je človeka prav strah. Malo je takih stvarí v poezíi in praznoverji Slovanov, ali to, kar je, je jasno, očevidno, ker ima gotovo obliko in je kar na ravnost povedano.

Poglejmo še nekoliko moralni značaj národne poezije slovanske. Čuditi se je, kako čisto nravna in nepokvarjena je njih fantazija ali domišljija. Res je, da imajo Rusi nekaj, bi rekel, spolzkih pesem, ali teh je le malo število. Serbi imajo pa zares dokaj takih lahkomišelnih in nespodobnih pesem; ali primeri te pesmi z marsikterimi nemškimi nesnagami, pa boš vidil, da so serbske v ti primeri še nedolžne. Ne boš je dobil pomešane čednosti s hudobijo, kar se po gosto nahaja v škotskih in nemških baladah, in je tako nekakošno zoperno in serce žalno. Junaki v serbskih epičnih pesmih so vselaj pobožni in strašno ostri. Marko Kraljevič je koj pripravljen ženskam za nesramožljivost glavo odsekati, še svojo lastno nevesto strašno psuje in ji žuga z mečem, ker se mu zdí, da je proti njemu samemu prevoljna.

O ljubezni in junaštvu je, kakor povsod, tudi pri Slovanih naj več pesem. O tem pa se razločujejo od drugih narodov, da je ljubezen in junaštvo bolj ločeno. V španjskih pesmih je skoraj vselaj združeno junaštvo z ljubeznijo in ljubezen z junaštvom. V junaških slovanskih pesmih pa je ni, ali pa le čisto malo ljubezni. Težko se dobi, da bi bila ljubezen navod do kakega junaštva. Slovanski junaki ne poznajo romantične ljubezni; čast romantična pa se že vtepa v bolj nove serbske pesmi (Vuk Jerinić).

Slovanske pesmi niso romantične, imajo le naravno nježnost vroče, skerbne, vdane ljubezni, imajo živost mladih neumetnih čutov, vso plamečo strast španjske ljubezni in ravno tisto pohotnost; toda nimajo je skoro nič tiste preobilnosti čutenja, ki se razodeva v švedskih nemških in angležkih národnih pesmih, tiste ljubezni, ki še unstran groba terpí in dušo celó za razne svetove na se veže. Ruski mladenči, ki morajo drago zapustiti, dostikrat tako svetujejo: „ne jokaj, o ne jokaj, nježno dekle; voli si, izberi si drugega ljubega; ako bo boljši, pozabila boš mene; ako bo slabejši, spominjala se boš mene; spominjaj se mene, krotka duša, in jokaj!“

Ljubezen je viditi, da je pri slovanskih narodih bolj kakor pri kterem drugem kerščanskem narodu san mladosti. Pri njih se lahko in svobodno shajajo neoženjeni. Nobena šega pa svobodne in dolgoterpeče ljubezni manj mogoče ne dela kakor ženitne pogodbe. V tistih krajih, kjer so bili delj časa z Nemci v dotiki, so se tudi narodne šege premenile, zlasti pri višjih stanovih. Toda pri Serbih je še stara azijska navada. Roditelji se med sabo pogovoré in možé in ženijo hčere in sinove, kakor se jim zdi, ali se ženin in nevesta poznata ali ne, ali se imata rada, ali ne, ali jima je všeč ali ne. Tudi drugod med Slovani je še dokaj te šege. Zato je treba, da se slovanska deklica, ki je serce kteremu mladenču morebiti dala, z mislijo zeznani, da pride čas, da bo mogla po zapovedi starišev serce nazaj vzeti. Vendar je nedozvoljena ljubezen le redek prikazek in ima se za naj večo pregreho. Dokaj ruskih pesem opisuje slovó dragega od drage ali ljube od ljubega, ker je mogel ali on ali pa ona drugega vzeti, in mnogo mladih omoženih žensk objokuje nesrečo.

Nježnočutne serca slovanskih žensk pa si vejo drugač pomagati, da zadostijo ti naravni potrebi ženskih pers prenašajoče vso svojo ljubezen na drugi stvari. Družinskih in sorodstvenih zvez nima noben drug narod tako za svete kakor Slovani. Materna ljubezen daje osnovo za marsiktero pesem in povsod se kaj lepo leskeče zlasti v prilikah. V neki ruski pesmi se vidi, kako se misli o ljubezni ženski in o ljubezni materni. Tù se poje, da ljubezni solze solnce posuší kakor jutranjo roso, solze materne pa takó neprenehoma kakor gorski potok. V neki serbski pesmi se poje, da se je junak ranil na roci. Vila planinkinja pride, da ga ozdravi, če ji dá materno desno roko, sestrine lasce in biserno ovratje svoje žene. Mati rada dá desnico, sestra rada dá lasce ali žena biserov noče dati. Materna ljubezen je dostikrat opisana v podobi lastavice, ki leta v svoje toplo gnjezdo, ali v podobi goloba, ki pita svoje mlade. Marko Kraljevič nikoli ni odrekel materi spodobnega spoštovanja.

Opomniti še je treba neke vlastite razmere med brati in sestrami v slovanski narodni poezíi. To veljá zlasti za Serbe. Sestre ljubijo brate z neko po vse posebno goreč-

*) Obljubljeni spisi: „kako na Gorenskim sploh živino cajtajo“, nam bo prav všeč. Vred.

nostjo, one se rotijo pri glavi svojega brata. Brata ne imeti, je nesreča al pa saj slaba sreča. Umirajočo žensko vsa slovanska poezija predstavlja v podobi kukavice, in kukavica je po serbski pravljici sestra, ki je zgubila brata. Polno malih pesem je, ki kažejo kako važno je, da ima Serbkinja brata. Sestre, ki bratov nimajo, si brate celó umetno narejajo. V neki pesmi se pripoveduje, da ste naredile dve sestri, ki niste imele brata, brata iz bele svile. Svilo ste ovile okoli drevesa; naredile ste mu oči iz dveh svitlih černih kamenčkov in zobe iz dveh verst biserov. Dale ste mu v usta med, in nudile ga, da bi jedel in govoril. —

To so čerte občnega značaja narodne Slovanske poezije. Za tem opisuje Talvj, kako se med seboj ločijo narodne pesmi posameznih slovanskih narodov: Rusov, Serbov, Bolgarjev, Slovencov, Čehov, Slovakov, Poljakov, Lužičanov.

Svarilno in podučno.

Hudodelnik.

Žalosten izgled napačne otroške odreje.

(Konec.)

VII.

V tamni in močirni izbici neke ribčeve bajtice ob Donavi leží na terdi bičnati štorji zmeršen in medel bolnik — živa podoba revšine in nadloge; postaran, ubog, bolehen, pod ptujo streho, brez vsake nade na boljšo prihodnost. Al nadloge in revšina so toliko težje in grenkejše, kadar si je človek sam kriv siromaštva in nesreče, in nikakor ni več v stanu pokvarjeno popraviti, razrušeno ponoviti in zgubljeno najti.

Nihče bi v milovanja vrednem bolniku ne mogel spoznati nekdaj *lepega*, zalega in gizdavega mladenča Jefrema, in vendar je on z dušo in s telesom. Glej, človek, kakošno moč imajo strastí, pokaziti lepoto in razrušiti zdravje in moč. Strastí, vsled kterih je že zdavnej bolehala duša nesrečnega Jefrema, omamile in polomile so mu tudi zdaj telo. Obup ga je objel neusmiljeno s svojimi strahovitimi rokami in ne pustí ga več iz svojih ledenih pestí. Iz grobov vzdigujejo se mu pred njegovimi oslabljenimi očmí v bledih slikah senca materna, tastova, ženina in detetova; grozé se mu, serpo ga gledajo, zopet minejo, zopet se pokažejo in ne dajo mu mirú ne podnevi ne ponoči. Nikjer mirú, — bolí ga telo, bolí duša, gorí mu glava, gorí mu serce! — In kakor strašne prikazni se mu očitajo vse pregrehe in hudobije, ki jih je dopernesel v svojem nesrečnem življenji. Ako pa se ozre v večnost, vidi brezdno svoje propasti in svojega večnega pogubljenja!

O nesrečni hudodelnik! kaj je storil vse iz sebe! Vsaka živa duša se ga ogiblje kakor kužnega. Prijatli so bežali, žlahtniki in svojci pa, ki so ga zvesto ljubili, počivajo v černi zemlji. Eno samo bitje pod solncom še mu je ostalo zvesto: njegova starejša, zdaj edina hčerka. Ona ga je s svojim trudom, s svojimi žulji preživila, odkar se je z raztrupanim zdravljem povernil iz zapora. Sama sedí sedaj revca poleg siromaške postelje ter njeguje, gladi in poslužuje bolnega očeta z nježno otročjo ljubeznijo.

Dobro dete! dobro si zapopadlo in zapomnilo nauk četerte zapovedi Božje!

Vidši sirota nevarnost očetove bolezni začne svojega očeta opominjevati in prositi ga; naj se dá spovedati ter pomiriti z Bogom in pripraviti za pot v neznano večnost! Al bolnik odtresa in odmajuje zoper previdnost Božjo, da mu je odločila tako žalostno osodo. A'koravno vidi že smert pred saboj, še je termast, nepoboljžljiv, hudoben. Al bolezen prihaja vedno nevarniši — strah in groza raste, kolikor bolj se bolezen pomnožuje — obup postaja vedno večji — nastala in približala se je strahovita smertna vojska!

Bolnik riga iz sebe strahovite kletvine, zmerjanja, zabavljanja in druge strašne besede, nad kterimi se deklica grozí, trese in trepetá. Bolnik divjá, ona proti Bogu moli, — on preklinja, ona kliče na pomoč Boga in sveto Božjo porodnico; poslednjič se verže nedolžno deklice na kolena pred svojega nesrečnega očeta, prime in stisne slabe in ledenomerzle roke njegove in začne ga prositi in zarotevati, britke solze prelivaje, naj v tem važnem in razsodivnem trenutku, se zderži bogokletstva, in naj skesano obžaluje svoje hudobije in grehe in priporočí se v Božjo neskončno milost.

Dolgo deklica prosi zastonj. Poslednjič ga vendar ginejo solze hčerke — ne hčerke, ampak angelja. Urno pošlje sedaj po duhovnika, ki neutegoma prihití s poslednjo tolažbo sv. cerkve k bolniku, al prepozno; nesrečni hudodelnik bil je že — mertev. Mili Bog! bodi usmiljen sodnik ubogi duši.

Po ilirskem spisal J. Levičnik.

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Milana 21. maja. Najnovše povesti o reji židnih gosenc iz Friulskega, Veroneškega, Kremoneškega in Lodiškega okraja se razno glasijo. Tù in tam morajo namesti domačega semena azijatsko jemati. Červiči se zdaj komaj v drugo lévijo in zareja se zakasnuje. Tudi na Napolitanskem niso nič kaj dovoljni s to rečjo. V Španii bi utegnili polovico mešičkov memo drugih let pridelati. Na Sardinskem so červiči zdravi in krepki.

Iz Dunaja 22. maja. P. F. S—n. Žalostno novico imam naznaniti danes „Novicam“. Slavnoznani in za bosniško slovstvo mnogozasluženi frančiškan gosp. pater Franjo Jukić je 20. t. m. po britki bolezni v tukajšnem frančiškanskem samostanu St. Jeronima umerl; danes popoldne so ga pokopali na pokopališču Št. Marškem, kjer počivata tudi J. Kopitar in J. Kollár. Naj v spomin verlega domoljuba povém, kar mi je znano iz poslednjih njegovih dni. Preden se je pokojni na Dunaj preselil, je živel v samostanu frančiškanskem v Diakovaru v Slavonii. Svetli škof diakovarski g. dr. Strosmajer, ki so ga posebno radi imeli, so mu želeli izročiti oskerbništvo neke fare na deželi. Al ker je Jukić čedalje bolj bolehal, se je na škofov svèt podal na Dunaj zdravja iskat. Žalibog! da mnogokrat z dobrim vspehom ponovljena operacija ga ni mogla rešiti britke bolezni, ker tudi v ledicah se je vgnjezdil in jih pokvaril neodpravljiv kamen. Silne bolečine je prenašal z največjo poterpežljivostjo in vès udan v voljo Božjo je sklenil svoje življenje, ktero, kakor naši bravci vedó, je bilo polno rodoljubne marljivosti, pa polno tudi težav. Bodi junaku v življenji in smerti zemljica lahka! Pred smertjo je izročil predstojnikom tukajšnega samostana svojo slovstveno zapuščino s sporočilom, naj jo pošljejo vikarju frančiškanskega samostana v Diakovar. V zapuščini ti je zgotovljeni rokopis 3. tečaja „Bosanskega prijatelja“, obris zemljopisa in zgodovine bosniške, in latinska slovnica v ilirskem jeziku za domačo rabo bosniških duhovnov frančiškanskega reda; razun tega so menda tudi še kake čertice za osnovo novih del v njegovi zapuščini.

Od sv. Lenarda poleg velike Nedele na Štajaru 15. maja. Mikalo me je viditi, kako in kaj je v mojem vinogradu, posebno pa v sadunovniku, kjer že pol leta nisem bil. Hvala Bogu! vse je prav lepo. Nisem se mogel načuditi, ko spregledavam mnoge mlade redno zasajene sadunosne drevesica in zapazim, da je tudi to zimo vsem terdi zajčji zob bil prizanesel, in da prav krepko rastejo. Resnično morem reči: „moj sadunovnik zajcu ne tekne.“ V poprejšnih zimah nisem se bil čudil, ker zemlja ni bila tak dolgo z merzlo in belo odejo pokrita; ali letos! ko je tožb na cente, se mi vendar skerb do drevesic mojega starčka, vincarja, prevažna zdi. Po dobrem napitku (Trinkgeld), kterega mu nikoli ne odtegnem, ga vprašam bolj zavoljo mojega spremljevavca kakor za se: kako je ravnal z drevesci, da tudi to

zimo zajci niso se jih bili dotaknili? Iz početka ni hotel z odgovorom iz sramožljivosti na dan. Kadar pa mu jaz vse meni znane reči imenujem, tudi on začne: „Gospod! nič ni boljšega, kakor je človečjek, kravjek, scavnica človeška s pepélom zmešana; tega se zajic ne dotakne.“

Pri Svetinjah so sadjorejci to zimo drevenko jabelk po 3 fl. sreb. prodajali. — Oj! kako veselo so se spomnili mojih besed pred tremi leti, da se bo barantija tudi z jabelki odperla! Terdovratneži! odprite radostno za svoj prid skerbnim učenikom svoje serca in ušesa!

Še jedno. Tudi krasno novo pohištvo červi ino majhni kebrički, ki, kadar so prevertali svoje stanovanja, deske, stene itd. potem izletijo na beli dan prav situ podobno luknjasto napravijo. Po dolgem praznem prizadetji sem poslednjič si izmislil, na svoj nov umivavnik (Waschkasten), kterega so mi na eni strani mersikje prevertali, prav vroč iz peči vzet in v ruto zavit hleb kruha položiti in tak neprijetne prebivavce vničiti, kjer so se ostudnega dela lotili. Bal sem se za furniro in polituro, toda zastonj; celo malo je na polituri poznati, ako se blizo pogleduje. Jančar.

Iz Ljubljane 17. t. m. popoldne je hudo vreme s točo v okolici ob gorah od Kamnika med Tuhinsko dolino in véliko cesto do Trojan razsajalo in sadje in žita sosesk Zlato polje, Češnice in Blogovic Berdskega okraja poškodovalo in deloma tudi popolnoma potolklo. V Zlatopoljski soseski so posestva vasí Pšajnovec in Gabrovnica, v Blogoviški soseski posestva vasí Véliki Jelnik, Zlatnik, Ikoša, Prelesje, Gaberje in Prevoje zlo terpele, soseska Češniška pa je bila vsa od nezgode zadeta.

Novičar iz raznih krajev.

Nj. c. k. apost. Veličanstvo, Cesar so z najvišjem sklepom od 18. t. m. namesti dosedanjega ministra pravosodja Karola barona Krauss-a izvolili dosedanjega predsednika najvišje urbarialne sodnije, Franca grofa Nadasd-a za ministra pravosodja. Bivši minister je postal predsednik najvišje sodnije na Dunaji. Novi minister je šel 21. t. m. v Budo k Cesarju, svojo prisego opravit. Novi minister pravosodja je žlahnega ogerskega rodú, in to, da je ravno zdaj izvoljen, ko Cesar po Ogerskem popotjejo, ima kaj pomeniti. Naj bo novemu ministru slava prihranjena, narodom urno pravico zagotoviti. — Njih ekscelencija, maršal grof Radecki je imel 21. t. m. nesrečo, da je v svoji sobi, urno se obernivši, padel in kost levega stegna si zlomil. To nesrečo zvediti, so Cesar koj oficirja k staremu Gospodu poslali. Ni treba opomniti, da je ta žalostna novica povsod serčno pomilovanje zbudila. — Med Avstrijo in Piemontom bo dosedanja merzlota blezo skoraj nehala. Grof Cavour je poslal pismo na Dunaj, kterega zapopadek je bil poprej avstrijanskemu poslancu v Parizu naznanjen in od tega kot zadostljiv spoznan. — Prizadevanja bavarskega kralja v napolitanskih zadevah obetajo dober uspeh. — Pruski kralj je svojemu poslancu v Parizu ukazal, pogodbo zastran Neuenburga nepogojno podpisati. Dalje se sliši za gotovo, da se Prusija odpové milijonu frankov, ktere bi mu imela Švajca plačati. 23. t. m. je bila menda poslednja seja v Neuenburških zadevah. — Belgijski kralj, oče neveste nadvojvoda Ferdinanda Maksa, je o vzdigovanji avstrijanskega posojila leta 1834 300.000 gld. zadel. Pripovedujejo, da je kralj, to novico zvedši, rekel: „Ljudje pravijo, da starim ljudém ne gré nič po godi. Jez pa z veseljem vidim, da me sreča še ni zapustila.“ — Knez Danilo je prišel 4. t. m. v Kotar. Blizo 800 Černogorcov je prišlo na mejo, ga pozdravit. V Njegušu so prenočili in tù je knez svojemu stricu Drago celo premoženje ubežnih žlahtnikov v dar dal. Blizo Njeguša ležeče posestva izgnanega Petroviča so bile očitno na prodaj, in ker ni bilo nikogar, kdor bi se kupa lotil, so bili bližnji sosedje prisiljeni, jih kupiti. Hišo Jurja Petroviča v Cetinjah je knez starašinstvu v dar dal. Duhovšini je ukazal, pri cerkvenih opravilih namesti sinode petrogradske carogradsko imenovati. — Število romarjev v sveto deželo je letos 12.000 memo 1600 protečenega leta. Dasiravno je bilo toliko ljudi velikonočni teden v Jeruzalemu, je bilo vendar vse mirno. — Ces. avstrijanska vlada je s Tuneškim Bejem kupčijsko pogodbo sklenila in v mestu Vardo poleg Tunisa po svojem poslancu podpisati dala. S tem so se avstrijanskemu kupčijstvu zopet nove poti odperle. — Sveti Oče, papež, so prišli 22. popoldne v Jakin, kjer so jih z streljanjem topov, zvonjenjem v vsih cerkvah in z neskončnem veseljem sprejeli. — V angležkih časnikih je brati, da se je mnogo ogerskih, v Londonu živečih političnih ubežnikov na avstrijanskega poslanca s prošnjo obernilo, da bi se vsled poslednjega pomilostenja smeli v svojo domovino verniti. — Od bosniške meje se piše Zagrebškemu časniku 14. t. m., da turški uredniki, spahi in desetinarji tako kristjane stiskajo, da so ti sklenili, može v Carigrad poslati in svoje pritožbe turškemu cesarju podati. Pred nekimi dnevi je hotlo več sto teh nesrečnih ljudi čez Savo na cesarsko pobegniti, pa došli so jih njih zatéravci in pregovorili se verniti, ker so jim obljubili, da bo kmalo vse drugače. — V Valahii in Moldavi je še vedno vse pri starem, s tem razločkom, da so v Valahii vekači in zijači s svojim vpitjem „strinjenje!“ tako vse oplašili, da nima nihče več serčnosti, se očitno zoperstavljati, in toliko se dá reči, da bo v Valahíi večina voljencov za strinjenje svoje glasove dajala; v Moldavi nič kaj ne goré tako zlo za strinjenje; dobro namreč prevdarjajo, da bodo Valahi, ker jih je mnogo več, njih gospodarji. Vpirajo se toraj, kolikor jim je moč, tako ostati, kakor so bili doslej. In to pride turški vladi k dobremu, da se Moldavija tako derží. Tù nimajo francozke podpihovanja toliko uspeha, kakor v Valahíi. Kjer se ima strinjenje zgoditi, je treba dvéh. Moldava ga ne želí več. Valahi so preveč čez vojnice skakali in so s tem sami sebi, berž ko ne, jamo skopali.

Vožnja po morji.

(Sonet Mickievičev.)

Šum veči, gošče morske vstajajo strašila,
Mornar na lestvo zleze: bodi vsak na preži!
Zleze, se stegne, visi v nevidljivi mreži
Ko pajek kadar čaka, da bi se zgeníla.

Piš, piš, piš! ladja suje, da bi se zbèrzdila,
Prevalja se, topí se v pene, vrat si ježi,
Valí teptá, v podnebje let je ne beteži,
Oblake s čelom reže, vetru grabi v krila.

Moj duh se tudi dviga z jamborinim begom,
Kakor teh jader kodri v mislih poletuje,
Noté z veselo družbo moram krik deliti.

Stegavam roke, ladji se na pèrsi vlegam,
Zdi se, da moje nedro let ji ponagljuje;
Kak lahko, ljubo! vem zdaj, kaj je tica biti.

Pogovori vredništva. Gosp. J. T. peku na V.: V novičarji omenjenega hleba velikana, ki je imel iz Ogerskega priti, nismo vidili v razstavi; tudi smo popolnoma Vaših misel, da v plavšu pečen hleb bo osmojen pa ne prepečen. — Gosp. J. V. v V. Gr.: „Dan.“ bote dobivali od prihod. mesca. „Raba glag.“ se dobí še pri gosp. Blazniku po gold. Zavolj „rastl.“ se obernite do gosp. fajm. J. Medveda v Ljubljano (predmestje Ternovsko Nr. 14). — Gosp. A. K. Cest. v Z.: Zavolj l. Novic ste se menda že porazumeli z odpravništvom?

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.